

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษา “เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่กับแบบแผนการสื่อสารของวัยรุ่น” จะมีลักษณะการออกแบบงานวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยรายละเอียดจะได้กล่าวถึงวิธีการในลำดับต่อไป สำหรับแนวทางในการกำหนดกรอบของการศึกษา ผู้วิจัยได้ประเมินและเลือกรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และหลักเกณฑ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของประชากร ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Focus Group)

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาการสนทนากลุ่ม มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน แบ่งเป็นเพศชาย 9 คน เพศหญิง 9 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

เลือกกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น อายุระหว่าง 13-21 ปี โดยเลือกช่วงอายุละ 2 คน เพศชายและเพศหญิงอย่างละ 1 คน ซึ่งต้องกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยสถานศึกษาที่จะคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น จะใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Purposive Sampling คือ การเลือกกลุ่มตัวอย่างให้เป็นไปโดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกนักเรียนหรือนักศึกษาจากสถานศึกษาที่ค่อนข้างมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และให้ครอบคลุมตามเขตต่างๆทั่วทั้งกรุงเทพฯ โดยกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมา มีดังต่อไปนี้

- ช่วงอายุ 13 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เพศหญิงเลือกมาจากโรงเรียนสตรีวิทยา
- ช่วงอายุ 14 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เพศหญิงเลือกมาจากโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

- ช่วงอายุ 15 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากโรงเรียนราชวินิต เพศหญิงเลือกมาจากโรงเรียนศรีวิกรณ์

- ช่วงอายุ 16 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากโรงเรียนเทพศิรินทร์ เพศหญิงเลือกมาจากโรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม

- ช่วงอายุ 17 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2 เพศหญิงเลือกมาจากโรงเรียนสตรีวิทยา 2

- ช่วงอายุ 18 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เพศหญิงเลือกมาจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

- ช่วงอายุ 19 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม เพศหญิงเลือกมาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ช่วงอายุ 20 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยสยาม เพศหญิงเลือกมาจากมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

- ช่วงอายุ 21 ปี เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน โดยเพศชายคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยรังสิต เพศหญิงเลือกมาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

3.1.2) กลุ่มตัวอย่างต้องมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นของตนเอง

3.1.3) กลุ่มตัวอย่างต้องมีการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่มาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

3.1.4) กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ตามสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

3.2 ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ขอความร่วมมือจากอาจารย์ตามสถานศึกษาที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ช่วยแนะนำเด็กที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ต้องการ ซึ่งมีรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

เด็กชาย ประพฤทธิ์ บุญชู	อายุ 13 ปี	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
เด็กหญิง ณิชยา เจียรนัย	อายุ 13 ปี	โรงเรียนสตรีวิทยา

เด็กชาย กัมปนาท ซาลีอชัย	อายุ 14 ปี	โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
เด็กหญิง ภัทรพร อารมณีสวย	อายุ 14 ปี	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
นาย สราวุธ อ่วมบุตร	อายุ 15 ปี	โรงเรียนราชวินิต
นางสาว ศิริพร วงศ์ใหญ่	อายุ 15 ปี	โรงเรียนศรีวิกรม์
นาย อติเทพ สิทธิรังสีนันท์	อายุ 16 ปี	โรงเรียนเทพศิรินทร์
นางสาว ญาดา อธิติเดช	อายุ 16 ปี	โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม
นาย ณิชวุฒิ จันทร์หลง	อายุ 17 ปี	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2
นางสาว ปวีณา สวงนชม	อายุ 17 ปี	โรงเรียนสตรีวิทยา 2
นาย โอภาส โรจนาวรรณ	อายุ 18 ปี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต
นางสาว สุดารัตน์ ฮาชะ	อายุ 18 ปี	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
นาย สุวัช วันหวัง	อายุ 19 ปี	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
นางสาว อรศิริ ทรัพย์ศรี	อายุ 19 ปี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นาย ภูวดล จันทรรัตน์	อายุ 20 ปี	มหาวิทยาลัยสยาม
นางสาว สุภัทรา อินวันนา	อายุ 20 ปี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
นาย จักรชัย ตีละกุล	อายุ 21 ปี	มหาวิทยาลัยรังสิต
นางสาว เปมิกา ลิ้มพิทยา	อายุ 21 ปี	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3.2.2 เมื่อได้รายชื่อมาแล้ว ผู้วิจัยได้ติดต่อกับเด็กนักเรียนหรือนักศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติอีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนขออนุญาตผู้ปกครองของเด็ก และได้ติดต่อนัดหมายวัน-เวลาที่จะจัดการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียด ดังนี้

โดยได้กำหนดเป็นวันเสาร์ที่ 3 กันยายน 2548 ซึ่งเป็นวันหยุด สถานที่ที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่มคือ ห้องสัมมนา ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เนื่องจากมีสถานที่กว้างขวาง

สะดวกสบาย พร้อมทั้งยังติดตั้งเครื่องปรับอากาศทำให้อากาศเย็นสบายและไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก

3.3 การเตรียมการสนทนากลุ่ม

- อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

อุปกรณ์ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ อุปกรณ์ในการอัดเสียง (recorder) แบบสัมภาษณ์เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายงานบันทึกการสนทนาในกลุ่ม Focus Group ที่แสดงถึงเนื้อหาของการสนทนา สถานที่ประชุมกลุ่ม กลุ่มสัมภาษณ์ เวลาในการประชุมกลุ่ม เป็นต้น

- คำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยผู้ศึกษาได้ร่างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลในภาคสนามต่อไป ดังนี้

3.3.1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

3.3.2 การขยายประสบการณ์ที่เกิดจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่

ประสบการณ์ที่เกิดจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยรูปแบบทางเทคโนโลยีต่างๆ ในปัจจุบันที่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการสื่อสารในกลุ่มวัยรุ่น และสภาพสังคมที่เป็นตัวกำหนดปัจจัยการใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยมีแนวทางในการสัมภาษณ์ดังนี้

1. เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใดที่ตอบสนองต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากที่สุด และตอบสนองอย่างไร
2. เทคโนโลยีดังกล่าวได้ทำให้อัตลักษณ์การสื่อสารในชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งมีผลกระทบต่อกิจวัตรประจำวันด้วย
3. ใครเป็นคนที่มีส่วนกำหนดลักษณะการเลือกใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่

4. ในกลุ่มนิยมนิยมใช้ฟังก์ชันไหนของเทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการติดต่อสื่อสารมากที่สุด และใช้เพื่อประโยชน์อะไร
5. พฤติกรรมใดในชีวิตประจำวัน que เปลี่ยนไปภายหลังจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่

3.3.3 เวลาและประโยชน์ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี

เวลาและประโยชน์ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี สามารถพิจารณาได้ในแง่ของ ความรวดเร็วในการสื่อสารและมีความสะดวก โดยจะเป็นการมองในด้านแบบแผนเชิง พฤติกรรมการสื่อสาร ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่องจนเป็นผลให้เกิดวิถี ในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งมีแนวทางการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างนิยมใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในช่วงเวลาไหนบ่อยมากที่สุด และในแต่ละครั้งใช้นานเท่าไร
2. เมื่อต้องการติดต่osื่อสารกันภายในกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และคนอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างมักจะติดต่อกันในช่วงเวลาใด ด้วยวิธีการใด และทำไมถึงเลือกวิธีการนั้น
3. ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งาน กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการติดต่osื่อสารกับเพื่อนภายในกลุ่ม ครอบครัว และคนอื่นๆอย่างไร
4. หลังจากมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งานแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการสื่อสารกับเพื่อนๆภายในกลุ่ม ครอบครัว และคนอื่นๆอย่างไร
5. ในการใช้โทรศัพท์ต่อเดือนคุณมักจะใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่โทรหาใครมากที่สุด และใช้เป็นเวลานานเท่าไรต่อการใช้หนึ่งครั้ง
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่นอกเหนือจากในแง่ของความรวดเร็วในการติดต่osื่อสารคืออะไร

3.3.4 ข้อจำกัดและอุปสรรคในการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่

การศึกษาประเด็นข้อจำกัดและอุปสรรคที่มีต่อแบบแผนการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพและความสามารถของเทคโนโลยีในการเข้ามา

เป็นส่วนหนึ่งของแบบแผนการสื่อสารในชีวิตประจำวันของกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งประสิทธิภาพในที่นี้ก็คือการลดข้อจำกัดของการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ ในขณะที่ความสามารถจะเกี่ยวข้องกับความหลากหลายในการให้บริการและตอบสนองการสื่อสารของกลุ่มวัยรุ่น ดังแนวคำถามต่อไปนี้

1. คุณสมบัติของโทรศัพท์เคลื่อนที่ใด มีผลเสียต่อการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน
2. การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีคุณสมบัตินี้ของเครื่องมากหรือน้อย คิดว่ามีอุปสรรคต่อหรือไม่
3. การเลือกซื้อโทรศัพท์มาใช้คุณ ได้คำนึงถึงคุณสมบัติเสริมของโทรศัพท์มากน้อยเพียงไร
4. ในการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายในการใช้งานหรือไม่ และมีผลกระทบอย่างไร
5. ผลดีและผลเสียของการมีและใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่มีอะไรบ้าง

3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน 2548

15-31 สิงหาคม 2548	- คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3 กันยายน 2548	- จัดการสนทนากลุ่ม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์จากประสบการณ์ที่เกิดจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยรูปแบบทางเทคโนโลยีต่างๆ ในปัจจุบันที่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการสื่อสารในกลุ่มวัยรุ่น และสภาพสังคมที่เป็นตัวกำหนดปัจจัยการใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่

2. เวลาและประโยชน์ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี สามารถพิจารณาได้ในแง่ของความเร็วในการสื่อสารและมีความสะดวก โดยจะเป็นการมองในด้านแบบแผนเชิงพฤติกรรม

สื่อสาร ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่องจนเป็นผลให้เกิดแบบแผนในด้านใดด้านหนึ่ง

3. ข้อจำกัดและอุปสรรคที่มีต่อแบบแผนการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพและความสามารถของเทคโนโลยีในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแบบแผนการสื่อสารในชีวิตประจำวันของกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งประสิทธิภาพในที่นี้ก็คือการลดข้อจำกัดของการทำงานของโทรศัพท์เคลื่อนที่ ในขณะที่ความสามารถจะเกี่ยวข้องกับความหลากหลายในการให้บริการและตอบสนองการสื่อสารของกลุ่มวัยรุ่น